

چرا آذربایجان به دنبال بستن ایستگاه راداری روسیه در "گابال" است؟

یک کارشناس روس تأکید کرد که آذربایجان با تعطیل کردن پایگاه روسیه در این کشور به دنبال دریافت تضمین‌های امنیتی از سوی آمریکا و غرب در حمایت از این کشور است

عادلی/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

یک کارشناس روس با ارسال یادداشتی اختصاصی به خبرگزاری فارس تأکید کرد که آذربایجان با تعطیل کردن پایگاه روسیه در این کشور به دنبال دریافت تضمین‌های امنیتی از سوی آمریکا و غرب در حمایت از این کشور است.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرنگار خبرگزاری فارس در آسیای مرکزی، "استان‌سلاف پرتیچین" کارشناس مرکز مطالعات آسیای مرکزی، قفقاز و اورال - پولژسکی انستیتوی شرق شناسی آکادمی علوم روسیه معتقد است که باکو به منظور دریافت تضمین‌های امنیتی از سوی آمریکا و غرب در صورت حمله این کشورها به ایران و همچنین گرفتن امتیاز از روسیه در مورد حل و فصل مسئله "قره باغ" به دنبال بهره جویی از موضوع بستن و یا افزایش اجاره بهای ایستگاه راداری روسیه موسوم به "داربال" می باشد.

وی مطالب خود را در این مورد اینگونه عنوان می کند که در مذاکرات بین روسیه و آذربایجان برای تمدید قرارداد اجاره ایستگاه راداری داربال در منطقه گابال، باکو درخواست کرده است که اجاره بهای این مرکز از 7 میلیون دلار به 300 میلیون دلار در سال افزایش یابد.

این در حالی است که قرارداد جاری در مورد این ایستگاه در سال 2002 برای مدت 10 سال امضا شده بود که دوره آن در دسامبر سال 2012 به پایان می رسد با این وجود مذاکرات برای تمدید این قرارداد مدت چند ماه است ادامه دارد و 2 طرف بارها اعلام کرده اند که برای دستیابی به توافق در این زمینه نزدیک شده اند اما به طور غیر رسمی زمه‌هایی در مورد افزایش اجاره بهای این مرکز تا میزان 15 میلیون دلار در سال به گوش می رسد. با این وجود پس از دور بعدی مذاکرات که در اواسط ماه فوریه صورت گرفت، اطلاعاتی در مورد شرایط جدید باکو برای درخواست افزایش اجاره بها تا سقف 20 برابر بالاتر از رقم قبلی به دست آمده است که البته تا کنون هیچگونه تأیید و یا رد رسمی اطلاعات فوق از سوی وزارت امور خارجه و یا وزارت دفاع آذربایجان، صورت نگرفته است و تنها معاون وزیر دفاع روسیه "آنتولی آنتونوف" در این رابطه گفته است که مذاکرات برای تمدید اجاره این مرکز به صورت فعال بین 2 طرف ادامه دارد.

در صورتیکه چنین تغییری شدیدی در مواضع باکو درست باشد 2 حالت متصور خواهد بود؛ اول اینکه هزینه اجاره این مکان افزایش یابد و دوم اینکه در این رابطه جمهوری آذربایجان تلاش خواهد کرد امتیازاتی را از روسیه بگیرد به عنوان مثال در حل و فصل مناقشه قره باغ از روسیه بخواهد که جانب این کشور را بگیرد.

با این حال افزایش اجاره پایگاه های روسیه در کشورهای همسود به میزان چندین برابر، تنها در مورد پایگاه فضایی "بایکونور" که روسیه برای اجاره آن مبلغ 115 میلیون دلار در سال به قزاقستان پرداخت می کند، مشاهده می شود.

یکی دیگر از گزینه ها در این رابطه این خواهد بود که مقامات جمهوری آذربایجان تلاش خواهند کرد تا رهبری روسیه را متقاعد سازند که آن ها قصد ادامه همکاری با مسکو را در حوزه نظامی ندارند و خواهان بستن ایستگاه راداری مذکور و خروج تمام نظامیان روسیه پس از سال 2012 از خاک این کشور هستند.

در ضمن این واقعیت که آذربایجان به سمت برداشتن گام های جدی در سیاست خارجی حرکت می کند برای این کشور غیر معمول می باشد به طوریکه گفتگوهای این کشور با روسیه در مدت 10 سال گذشته دلیل خوبی برای این امر محسوب می شود.

با این وجود در حال حاضر 2 موضوع در این رابطه مطرح است: یکی افزایش تهدید درگیری نظامی آمریکا با ایران و خطرات نظامی، اقتصادی و انسانی این مسئله برای آذربایجان و دیگری موضوع حل نشده قره باغ کوهستانی است.

از سوی دیگر این امر می تواند اینچنین تصور شود که رهبری جمهوری آذربایجان آماده است تا در اقدامی تلافی جویانه برای تلاش های ناموفق "دیمیتری مدودف" در مورد حل و فصل مناقشه قره باغ در نشست سران، ایستگاه راداری روسیه در این کشور را تعطیل کند.

علاوه بر این در باکو نگرانی هایی در مورد تهدید به اقدام قریب الوقوع علیه ایران نیز وجود دارد که در این حالت آذربایجان چیزهای زیادی برای دست دادن دارد و ایران در واکنش به حملات ایالات متحده و متحدان آن به این کشور از طریق خاک آذربایجان می تواند آسیب های جدی به زیرساخت های نفتی در این جمهوری که به طور عمده در عرضه مواد خام به بازارهای غربی متمرکز شده اند، وارد کند.

در واقع هم اکنون در این کشور با مشارکت فعال شرکت های آمریکایی و اروپایی پروژه های بزرگی برای استخراج و حمل و نقل نفت و گاز در حال اجرا می باشد از قبیل؛ خط لوله نفت باکو-تفلیس-جیحان و خط انتقال گاز باکو-تفلیس-ارزروم که در حال توسعه استخراج منابع عظیم مناطق آذری-چیران-گوشلی و شاه-دیز، هستند و به گفته کارشناسان تنها در 10 سال آینده، شرکت های غربی برای استحصال گاز در کشور آذربایجان باید در حدود 37-35 میلیارد دلار سرمایه گذاری کنند.

تحت چنین شرایطی باکو به عنوان یک متحد نزدیک اقتصادی برای غرب به هدفی مستقیم برای ایران تبدیل خواهد شد که در این صورت آذربایجان به تضمین های امنیتی جدی از سوی ایالات متحده و شرکای آن نیازمند خواهد بود و در این زمینه امکان دارد تصمیم بستن ایستگاه راداری روسیه در گابال، باکو را یک گام به سوی همکاری نزدیک تر با کشورهای غربی در حوزه نظامی سوق دهد.

این در حالی است که قبلا اطلاعاتی در مورد احتمال خرید سلاح و تجهیزات اسرائیلی از سوی آذربایجان به میزان یک ونیم میلیارد دلار به دست آمده است به طوریکه گروه صنایع نظامی اسرائیلی موسوم به «Taas Aviram» در نظر دارد هواپیماهای بدون سرنشین و همچنین سلاح های هدایت شونده دقیق (سیستم های موشکی ضد هوایی و سیستم دفاع موشکی) را در جمهوری آذربایجان، مستقر کند.

در ضمن در این رابطه افزایش تنش با ایران نیز همچنان باقی می ماند به طوریکه پیشنهاد نمایندگان پارلمان آذربایجان در مورد تغییر نام این جمهوری به آذربایجان شمالی از سوی آذربایجانی های زیادی که در شمال ایران زندگی می کنند، مورد توجه قرار نخواهد گرفت.

پیش از این نیز این موضوع مرده مطرح شده بود و باکو تلاش کرده بود تا از مسئله وابستگی قومی در میان جمعیت 2 کشور در مناسبات با همسایه جنوبی خود بهره برداری کند.

این واقعیت که سیاستمداران آذربایجان تا این اواخر تلاش می کردند صحبت رسمی در این مورد سر بسته بماند بدان معنی است که باکو آماده است برای گفت وگوهای صریح در مورد این مشکلات است که تیره تر شدن روابط با تهران را به دنبال خواهد داشت.

با این وجود این تغییرات ممکن است شواهدی غیر مستقیم برای حمایت از تصمیم آذربایجان غربی در جنگ علیه ایران محسوب شده که از این طریق باکو تضمین امنیتی خود را به دست آورد.

در واقع در صورتیکه باکو تصمیم برای پیوستن به ائتلاف ضد ایرانی بگیرد در آن صورت این کشور مجبور خواهد بود تعدادی از موافقتنامه های بین المللی خود را لغو کند از جمله موافقتنامه امنیتی

امضا شده توسط سران کشورهای حوزه خزر در تهران در سال 2007 و همچنین موافقتنامه سال 2010 در باکو که بر اساس این توافقنامه ها آذربایجان اجازه نخواهد داد از قلمرو این کشور برای ضربه زدن به کشورهای موجود در موافقتنامه از جمله ایران، استفاده شود.

از سوی دیگر تغییر در سیاست های امنیتی آذربایجان برای روسیه خطرات و لطامات آشکاری دربر دارد و اگر ما در مورد بسته شدن احتمالی پایگاه راداری روسیه در جمهوری آذربایجان صحبت می کنیم پس باید بدانیم در حال حاضر برای روسیه جایگزین مناسبی برای این مرکز وجود ندارد.

در ضمن ایستگاه راداری روسیه موسوم به "وارانیژ-د.م." در منطقه "کراسنودار" که در سال 2009 ایجاد شده است بدون ارتقا و مدرنیزاسیون کامل، نمی تواند جایگزین مناسبی برای پایگاه روسیه در آذربایجان محسوب شود.

با این حال در آینده این وضعیت با ورود به فاز دوم اصلاح خواهد شد اما به نظر می رسد یکی از مهم ترین جنبه های همکاری های دوجانبه روسیه و آذربایجان در حوزه نظامی در نهایت به پایان برسد.

علاوه بر این همکاری نزدیک بین آذربایجان و کشورهای غربی در حوزه نظامی به معنای از دست رفتن اعتماد نزدیک بین مسکو و باکو خواهد بود و موجب تجدید نظر روسیه در برنامه های خود برای استقرار ندها، نظام، د، منطقه خا، خواهد شد. / ۶

پایان پیام